

Remissvar på promemorian U2021/01877

Försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program

Region Västmanland ställer sig i stort positiva till försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program. I samtal med branschföreträdare i länet har ett behov av en ökad status för yrket blivit tydlig.

"Efter avslutade studier på ett högskoleförberedande program är det ungefär fyra av tio som väljer att inte studera vidare och istället söker sig till arbetsmarknaden. Samtidigt råder det stor brist på yrkesutbildad arbetskraft och sannolikheten för en smidig etablering på arbetsmarknaden är högre för elever som gått ett yrkesprogram där det råder brist på arbetskraft. Det finns alltså brister i matchningen mellan många ungdomars val av utbildning och behoven på arbetsmarknaden."

Även i Västmanland ser vi utvecklingen med fler sökande till högskoleförberedande program som idag väljer att inte studera vidare direkt eller alls. Därför välkomnar vi försöksverksamheten att studera en handelsutbildning med möjlighet till högskolebehörighet. I intervjuer med unga har vi i länet sett tendenser att man väljer "något brett" för att inte stänga in sig i ett fack. Att efter fler yrkesutbildningar få möjlighet att direkt studera vidare ses som att göra inriktningarna bredare och mindre inlåsande.

"Det nationella programrådet för försäljnings- och serviceprogrammet ska verka som nationellt programråd för inriktningen och bistå Statens skolverk med utformning av utbildningen."

Vidare ser vi att ett programråd nationellt är viktigt man att det även kommer finnas behov av regionala och lokala programråd. Detta främst av den utveckling som har skett i spåren av pandemin där handeln har genomgått en förändring och där upplevelsehandel och internet-handeln har tagit mark på flera platser i landet.

"8 § Delar av utbildningen ska vara arbetsplatsförlagd och omfatta minst fyra veckor. Varje vecka som genomförs på en arbetsplats ska för en elev i gymnasieskolan anses motsvara 23 timmars garanterad undervisningstid."

De branschföreträdare som vi har talat med ser den praktiska delen som väldigt viktig och en avgörande del i utbildningen. Kundkontakten och att lära av befintlig personal är viktigt för att tillgodogöra sig hantverket. Praktiken ger ett bra samspel mellan individ, utbildning och handlare. Man ser även en utveckling mot upplevelsehandel i butikerna och det behöver man lära på plats enligt branschföreträdare i länet.

”Examensmål för ekonomiprogrammet inom ramen för en försöksverksamhet med inriktning handel

Ekonomiprogrammet med inriktning handel är ett högskoleförberedande program. Efter examen från programmet ska eleverna ha kunskaper för högskolestudier inom främst ekonomi, handel, juridik och andra samhälls-vetenskapliga områden. Utbildningen ska även förbereda för yrkesverk-samhet inom handelsområdet.”

Möjligheten att gå en yrkesförberedande och högskoleförberedande utbildning är ett intressant perspektiv som ses framåtsyftande och spännande. Flera underlag där man intervjuar unga visar att unga idag vill inte låsa in sig utan vill välja brett och detta blir då en väg till större valfrihet.

Utbildningen ska utveckla elevernas kunskaper i samhällsekonomi, företagsekonomi, entreprenörskap, handel och juridik. Samhällsekonomi handlar om hur samhällets resurser används på bästa sätt för att tillgodose människors behov. Företagsekonomi utgår från företagets perspektiv och ska tillsammans med entreprenörskap utveckla kunskaper som krävs för att starta och driva företag.

De många ämnena ses som viktiga enligt våra branschföreträdare och man ser ett behov av utveckling i branschen där ett högskoleförberedande program skulle öka kunskaperna kring USP ”unique selling point” och nya mönster som Pic and collect kontra upplevelsehandel med en nära relation till kund och målgrupp. Förutom detta ser man även ett behov av fler små handlare även behöver mer kunskap om att marknadsföra online i dagliga forum som sociala medier. Det är en kunskap som blir allt viktigare vid anställning.

Handelsområdet omfattar såväl service och försäljning till kund som inköp och logistik där en förståelse av varuflöden och leveranskedjor är central. Inom juridiken behandlas det svenska rättssystemet samt lagar och andra författningar som styr eller påverkar företag, organisationer och privatliv. Utbildningen ska också utveckla elevernas kunskaper om hur människor tänker, känner och handlar. Sådana kunskaper i psykologi är viktiga vid beslut och bedömningar inom såväl handel och ekonomi som juridik.

Som beskrivit ovan blir det unika, upplevda och målgruppsanpassningen allt viktigare, så den psykologiska kunskapen ses som positiv från branschens företrädare i Västmanland.

De ekonomiska sambanden i världen är komplexa och förändringar som sker inom ett område får ofta konsekvenser inom ett helt annat. Utbildningen ska därför utveckla elevernas kunskaper om ekonomiska förhållanden i samhället, om länders olika förutsättningar för handel samt om grunderna för internationella sammanslutningar och avtal. Den ska även ge kunskaper om villkor för en hållbar utveckling, såväl ur miljösynpunkt som ekonomiskt och socialt. Vid studier i ekonomi är historisk kunskap central. Därför ska utbildningen utveckla elevernas historiska kunskaper så att de förstår nutiden och kan resonera kring orsakssamband och följer av olika beslut.

Utbildningen ska vidare ge kunskaper om företagets roll i samhälls-utvecklingen, lokalt, regionalt, nationellt och globalt. Den ska även belysa det juridiska och moraliska ansvar som följer av företagande och handel. Innehåll och arbetsformer ska främja elevernas kreativitet och förmåga att samarbeta, ge service, ta ansvar och omsätta idéer i praktisk handling. I utbildningen ska eleverna ges möjlighet att praktiskt få pröva företagande.

Utbildningen ska ge förutsättningar för eleverna att utveckla grunder i ett vetenskapligt förhållningssätt samt träning i att söka, sovra, analysera och värdera information utifrån främst samhällsekonomiska, företagsekonomiska och juridiska frågeställningar. Utbildningen ska utveckla såväl elevernas förmåga att resonera ur individens, företagets och samhällets perspektiv som deras förmåga att dra slutsatser och argumentera för sina ställningstaganden. För att beskriva och förklara ekonomiska och juridiska företeelser i samhället ska utbildningen ge eleverna kunskaper i att använda centrala begrepp, teorier och modeller. Utbildningen ska också utveckla elevernas förmåga att strukturera och presentera sina resultat enligt vetenskapliga normer och anpassat till målgrupp. Alla ämnen inom utbildningen ska bidra till att utveckla elevernas språkliga förmåga och till att digital teknik används som ett redskap för informationssökning, presentation och kommunikation. Arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma inom utbildningen. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska bidra till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och ges en bild av ett möjligt arbetsliv inom handelsområdet. Det arbetsplatsförlagda lärandet kan också ge inblick i företagandets villkor

När vi talat med branschföreträdare i länet innan svaret på remissen så lyftes affärsmässigheten in som det absolut viktigaste i utbildningen. Att prova högskoleförberedande höjer statusen till yrket och ger möjlighet till en högre kunskap om branschens utveckling och det företagsamma. Speciellt när det görs i samband med APL och prövning reellt.

Inriktningar

Inriktningen handel ska ge kunskaper inom detalj- och partihandeln med ett fokus på försäljning och kundservice samt inköp och logistik. Inriktningen kan leda till ett arbete inom handeln, till fortsatta studier på yrkeshögskola eller högskola.”

Region Västmanland föreslår även en inriktning på upplevelsehandel alternativt att det är ett block under försäljning och kundservice.

Regionala utvecklingsförvaltningen, Region Västmanland

Näringsliv och kompetensförsörjning

Christer Alzén

Västerås 2021-06-23